

Sülük Terapisine Bağlı Kutanöz Lenfoid Reaksiyon Cutaneous Lymphoid Reaction Due to Leech Therapy; Case Presentation

Dr. Ayşe Mıdık Özpak¹, Emine Vildan Şahin²

DOI: 10.17942/sted.431617

Geliş/Received : 17.04.2019
Kabul/Accepted : 12.09.2019

Öz

Medikal sülük tedavisi eskiden beri çeşitli hastalıkların tedavisinde kullanılmaktadır. Günümüzde popüler hale gelen bu tedavi konusunda zaman zaman hastalar kendi hastalıklarının tedavisi için kullanıp kullanamayacakları konusunda klinisyenlerden tavsiye istemektedir. Medikal sülük tedavisi yararlı olduğu kadar bu terapinin çeşitli komplikasyonları da olabilir. Bu komplikasyonlar ve yan etkiler konusunda hastalara muhakkak bilgi verilmelidir. Hastalardan mutlaka aydınlatılmış onam alınmalıdır. Bu olguda hashimato tiroiditine yararlı olacağına inanarak sülük terapisi yaptıran bayan hasta tartışılacaktır. Hastanın sülük yapışma yerlerinde aylardır geçmeyen dermatit yakınması vardır ve bu yakınma için çeşitli merkezlere başvurmuş onlarca ilaç kullanmış ancak sonuç alamamıştır. Bu süreçte psikolojisi bozulan hasta şu an psikiyatrik tedavi görmektedir. Bu olgu sunumunun amacı sülük terapisinin yan etkileri ve komplikasyonları ile ilgili farkındalık yaratmaktır.

Anahtar sözcükler: Alternatif tıp, Dermatopatoloji, Hirudoterapi

Abstract

Medical leech therapy has long been used in the treatment of various diseases. From time to time, the patients ask the clinicians for advice on whether they may use this therapy, which has today become popular, for the treatment of their own diseases. Medical leech therapy may be useful, however, it may also involve several complications. Patients should absolutely be informed about these complications and side effects. Informed consent must be obtained from the patients. In this case, a female patient who has had leech therapy believing it would be beneficial for Hashimoto's thyroiditis will be discussed. The patient complaining of dermatitis at the areas of leech attachment that have not been cured for months sought for medical advice at various centers for this complaint and used tens of medicines, but could not achieve an improvement. The patient who fell into a depression during this period is currently undergoing a psychiatric treatment. The purpose of this case report is to raise awareness about the side effects and complications of leech therapy.

Key words: Alternative medicine, Dermatopathology, Hirudotherapy

Giriş

Medikal sülük tedavisi ya da hirudoterapi pek çok alanda başarıyla uygulanmaktadır. Eskiden beri bilinen bu yöntem günümüzde oldukça ilgi görmektedir. Sülükler tatlı suda yaşayan segmentli hermafrodit kurtlardır. Genellikle sülüklerin beslenmesi 40 dakika alır ve her sülük ortalama 10-15 ml kan emer. Kanı sindirmeleri için çeşitli enzimler taşır, ayrıca salgılarında *Aeromonas hydrophila* *Pseudomonas hirudinia* bakteriler bulunabilir (1-2) Medikal sülükler günümüzde plastik ve rekonstruktif cerrahide, mikrocerrahide, çeşitli kardiyovasküler hastalıklarda, derin ven trombozlarında, tinnitusta, akut ve kronik otitis mediada, diyabetin komplikasyonlarında ve osteoartritte başarıyla kullanılmaktadır (3-4) Yapılan çalışmalarda sülüklerin salgılarında 20'den fazla biyoaktif maddeler bulunduğunu ve bu maddelerin analjezik, antiinflamatuvar ve antikoagülan etkileri olduğu saptanmıştır (5). Bütün bu faydalarına karşın yan etkileri de göz ardı edilmemelidir. Medikal sülük tedavisinin en sık görülen yan etkisi sülüklerin yapışma

yerlerinde kaşınma ve kanama olmasıdır. Enfeksiyon ve alerjiler ise daha ender görülen ancak daha ciddi komplikasyonlardır (2). Bu olguda sülük tedavisi sonrası geçmeyen dermatiti olan bir hasta irdelenecektir. Bu olgunun amacı sülük tedavisinin yararlarının yanı sıra yan etkileri olabileceğine dikkat çekmek ve hastalara sülük tedavisi tavsiye edilmeden önce bu tarz yan etkilerin de göz ardı edilmemesi gerektiğine dikkat çekmektir.

Olgu Sunumu

44 yaşında bayan hasta hashimato tiroiditi nedeniyle izleniyor ve bunun için hergün levotiroksin 25 mcg kullanıyor. Hasta hashimato tiroiditine yararlı olacağına inanarak alternatif ve tamamlayıcı tıp kliniğine başvurmuş burada kendisine sülük tedavisi yapılmış. Tiroid bezi üzerine bu merkezde sülük konmuş işlemden sonra hastanın sülük konulan yerlerinde yanma ve kaşıntı ortaya çıkmış. Bunu izleyen sülük yapışma yerlerinde iltihaplı cerahatler oluşmuş tedavi için başvurduğu sağlık merkezinde

Fotoğraf: Hashimato tiroiditi için sülük tedavisi yapılan 44 yaşındaki bayan hastanın boyun bölgesinde multiple papüllerin görünümü

kendisine sülüklerin alerji yapmış olabileceği söylenmiş ve hastaya 60 mg prednizolon ve feniramin 45.5mg/2ml ampul intravenöz uygulanmış. Yakınmaları gerilemeyen hastaya azitromisin, rifampisin, sefalekssin, amoksisilin ve klavulanik asit, siprofloksasin gibi antibiyotikler ve lokal etkili antibiyotik içeren merhemler farklı zamanlarda reçete edilmiş ve hastaya sülükden mikrop kapmış olabileceği söylenmiş. Ancak bunların hiçbiri iyileşmesine yardımcı olmamış. Hastaya lokal etkili steroidler ve lokal etkili anti-alerjik merhemler de yararlı olmamış. Sülük tedavisinin üzerinden altı ay geçmiş olmasına karşın hastanın sülük yapışma yerlerindeki döküntüleri hala geçmemiş. İki kez biyopsi yapılmış. Birinci biyopsi eozinofilden zengin diffüz dermatit olarak raporlanırken ikinci biyopsi eozinofiliyle giden lenfomatoid doku reaksiyonu olarak raporlanmış. Hastanın total IgE düzeyi yüksekliği dışında kan değerleri tamamen normal bulunmuş. Bu geçmeyen yakınmalar nedeniyle hastanın psikolojik durumu bozulmuş ve kendisine sertralin 50 mg başlanılmış. Aile hekimi kliniğine bu yakınmalarla başvuran hastadan detaylı öykü alındı ve durumu incelendi. Hastanın boynunda 6-10 mm büyüklüğünde deriden kabarık papüller tarzda pembe renkli lezyonlar olduğu görüldü (Fotoğraf).

Bu lezyonlar tek seans sülük tedavisinden beri altı aydır varmış. Yukarıda sayılan tedaviler denenmiş ancak geçmemiş. Hastanın kutanöz psödolenfoma olabileceği düşünüldü. Biyopsi raporunun lenfositler ve eozinofillerden zengin diffüz dermatit olarak raporlanması bu ön tanımımızı güçlendirdi. Bunun için histolojik inceleme yapılması gerekmektedir. Hastaya bu lezyonlar için lazer ya da cerrahi tedavi önerildi. İntralezyoner ya da topikal steroidlerin ve interferonların da yararlı olabileceği belirtildi. Hasta plastik cerrahi ve dermatoloji polikliniklerine yönlendirildi. Bu olgu sunumu için hastadan izin alınmıştır.

Tartışma

Sülük tedavisi çeşitli hastalıklarda faydalı olsa da bu olgu sunumunun amacı çeşitli kişilerde sülüklerin bu tarz yan etkiler yapabileceği konusunda farkındalık yaratmaktır. Hirudoterapi sonrası kutanöz psödolenfoma olgusu ilk kez Polonya'dan bildirilmiş olup dünya literatüründe

bu biçimde bildirilen dört olgu vardır (6-9). Topikal ya da intralezyoner steroidler, ultraviyole B fototerapi, siklosporin A, interferon 2, lazer tedavisi ve cerrahi tedaviler bu lezyonların tedavisinde başarıyla uygulanmaktadır (10). Sülük tedavisi planlanan hastalara enfeksiyon, kanama ya da lokal irritasyon olabileceği konusunda bilgi verilmeli ve onamları alınmalıdır. Klinisyenler son günlerde popüler bu konuya dikkatli yaklaşmalıdır.

İletişim: Uzm. Dr. Ayşe Mıdık Özpak

E-posta: aysemidik@hotmail.com

Kaynaklar

1. Herlin C., Bertheuil N., Bekara F., Boissiere F., Sinna R., Chaput B. Leech therapy in flap salvage: systematic review and practical recommendations. *Ann Chir Plast Esthet.* 2016;62:1–13
2. Gileva O.S., Mumcuoglu K.Y. Hirudotherapy. In: Grassberger M., Sherman R.A., Gileva O.S., Kim C.M.H., Mumcuoglu K.Y., editors. *Biotherapy-history, principles and practice: a practical guide to the diagnosis and treatment of disease using living organisms.* Springer Science & Business Media; London: 2013. pp. 31–76.
3. Cherniack E.P. Bugs as drugs, part two: worms, leeches, scorpions, snails, ticks, centipedes, and spiders. *Altern Med Rev.* 2011;16:50–58.
4. Abdulkader A.M., Ghawi A.M., Alaama M., Awang M., Merzouk A. Leech therapeutic applications. *Indian J Pharm Sci.* 2013;75:127–137
5. Abdullah S., Dar L.M., Rashid A., Tewari A. Hirudotherapy/leech therapy: applications and indications in surgery. *Arch Clin Exp Surg.* 2012;1:172–180.
6. Altamura D, Calonje E, Liau JI, Rogers M, Verdolini R. Diffuse cutaneous pseudolymphoma due to therapy with medicinal leeches. *JAMA Dermatol.* 2014 Jul; 150(7):783-4.
7. Choi Y, Kim SC. Cutaneous pseudolymphoma induced by *Hirudo medicinalis* therapy. *J Dermatol.* 2012; 39:195–7.
8. Smolle J, Cerroni L, Kerl H. Multiple pseudolymphomas caused by *Hirudo medicinalis* therapy. *J Am Acad Dermatol.* 2000; 43:867–9.
9. Tupikowska M1, Woźniak Z2, Wojciechowska-Zdrojowy M1, Maj J1, Jankowska-Konsur A. Hirudotherapy - a rare cause of pseudolymphoma. *Postepy Dermatol Alergol.* 2018 Apr;35(2):225-226
10. Tomar S, Stoll H, Grassi M, et al. Treatment of cutaneous pseudolymphoma with interferon alfa-2b. *J Am Acad Dermatol.* 2009;60: 172–4.